

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی کاربرد شیمی در محیط زیست

سال نهم، شماره‌ی ۳۶
پاییز ۱۳۹۷، صفحات ۱۹-۱۳

گازی‌سازی پسماند و زیست توده و تاثیرات آن بر محیط زیست

سامان صلواتی

گروه مهندسی مکانیک، دانشکده مکانیک، دانشگاه تبریز، ایران

Visa.saman@Gmail.com

چکیده

مطالعات و محاسبات نشان داده که از ۱/۲ کیلوگرم بیومس، حدود ۱ کیلو وات الکتریسیته، ۲/۵ مترمکعب سین گاز و به صورت کمینه ۴۰۰۰ کیلو ژول بر متر مکعب انرژی گرمایی حاصل می‌گردد. به دلیل غیرمصرفی بودن ضایعات کشاورزی و زیست توده‌های مشابه که ارزش چندانی ندارد و مشکلات زیست محیطی را به همراه دارند در نتیجه تولید انرژی الکتریکی یا حرارتی بسیار ارزان قیمت به واسطه گاز تولید شده امکان‌پذیر است، همچنین استفاده از این ضایعات در فرآیند تولید انرژی و احداث نیروگاه‌های زیست توده می‌تواند در صنعت کشاورزی، مورد استفاده قرار گیرد. از این رو تاثیر چشمگیر آن بر محیط زیست بواسطه کاهش آلاینده‌ها و کاهش و یا حذف کامل حجم بازیافت و زباله‌ها از طریق فرآیند گازی‌سازی و تبدیل آن به محصولات پر بازده شامل: گاز، بیوویل و بیوچار مشخص می‌باشد و دلیل دیگر نیز راندمان حرارتی بالای آن که حداقل ۸۰ درصد است، توجه اقتصادی آن را در بر دارد.

کلید واژه: گازی‌سازی، گازساز، زیست توده، سین گاز، محیط‌زیست.

مقدمه

با شناخت محدودیت‌های بسیاری از تکنولوژی‌های تولید سوخت‌های زیستی فعلی، از لحاظ پتانسیل منابع، کاهش گازهای گلخانه‌ای و قابلیت اقتصادی، توجه زیادی به محدوده پتانسیل گسترده مواد اولیه مورد استفاده می‌شود، که اثرات گازهای گلخانه‌ای بسیار کم‌تر و هزینه‌های پایین تامین خوراک اولیه را ارائه می‌دهند. گازی‌سازی جزء مهم چندین مسیر پیشنهادی نسل دوم تامین انرژی است، مانند مسیرهای کاتالیزوری به دیزل، بنزین، نفتا، متانول، اتانول و دیگر الکل‌ها و مسیرهای تخمیر همگام‌سازی به اتانول و بسیاری از فناوری‌ها مانند آماده‌سازی مواد اولیه گازی‌سازی، فیشر تروپش یا سنتز متانول، از لحاظ تجاری قابل قبول یا به لحاظ فنی برای سایر کاربردها کاملاً قابل توجه است. با توجه به این شرایط این سیستم سریعاً در سراسر جهان به اثبات رسیده است. امروزه با توجه به کاهش منابع فسیلی و افزایش آلاینده‌ها و نوسانات قیمت سوخت، تولید انرژی ارزان قیمت با آلاینده‌گی پایین هدف اصلی متخصصین انرژی در مراکز تحقیقاتی و دانشگاه‌های دنیاست. رویکرد پژوهشگران به استفاده از زیست توده نشان از پر بازده بودن روند داشته خصوصاً در کشورهایی که دسترسی مستقیم به منابع فسیلی ندارند.

مانند نیروگاه‌های ۴۸ MWth و ۱۷/۲ MWth در فنلاند و نیروگاه‌های ۸۵ MWth و ۴۴ MWth در سوئد. زیست توده یک منبع قابل تجدید خصوصاً برای کشورهای در حال توسعه است. اخیراً علاقه به این فن آوری به عنوان وسیله‌ای برای استفاده از سوخت‌های زیست توده به جای سوخت‌های نفتی وارداتی در کشورهای در حال توسعه مطرح شده است. این علاقه ناشی از شواهد مستندی است که در طول جنگ جهانی دوم، بیش از یک میلیون وسیله نقلیه موتوری، کامیون‌ها، موتورسیکلت‌ها، قایق‌ها و قطارها با سوخت چوب، زغال، پیت یا زغال‌سنگ تغذیه می‌شدند. با این حال، پس از جنگ، یک بازگشت کامل به سوخت‌های مایع

صورت گرفت، به دلیل قابلیت اطمینان، مزایای اقتصادی و مزایای زیست محیطی.

مواد و روش‌ها

ترکیب $\text{CO} + \text{H}_2$ را سین گاز می‌گویند. این ترکیب سوخت مناسبی است برای ژنراتورهای گازی و توربین‌ها و بسیاری از کاربردهای دیگر، در این فرآیند علاوه بر این که پسماندها اعم از کشاورزی، بیمارستانی، لاستیک و پلاستیک سوزانده می‌شود، syngas هم تولید می‌شود که یک نوع سوخت است. اصطلاح سین گاز به مخلوط‌های گازی اطلاق می‌شود که محتوی منوکسید کربن و هیدروژن به نسبت‌های مختلف باشند.

هیدروژن و منوکسید کربن دو ماده مهم در صنایع شیمیایی محسوب شده و دارای مصارف و کاربردهای فراوانی می‌باشد. منوکسید کربن در تولید رنگ‌ها، پلاستیک‌ها، فوم‌ها، حشره کش‌ها، علف کش‌ها، اسیدها و ... به کار می‌رود. از جمله مصارف هیدروژن نیز می‌توان به تولید آمونیاک، هیدروژنه کردن و هیدروکراکینگ اشاره نمود. همچنین سین گاز ماده اولیه بسیار با ارزشی جهت تولید مواد متنوع شیمیایی می‌باشد. با استفاده از این گاز و فرایندهای مختلف، می‌توان مواد متنوع شیمیایی را تولید نمود.

پس از تمیز کردن و خشک کردن، سین گاز می‌تواند به طور مستقیم برای تولید برق، استفاده شود یا به‌عنوان یک سوخت گاز مشابه با گاز طبیعی فروخته شود و یا به محصولات با ارزش مانند مواد شیمیایی، کود، جایگزین گاز طبیعی، هیدروژن، بخار و سوخت حمل و نقل تبدیل کرد. گازی‌سازی بسیار متفاوت از احتراق است، مواد حاوی کربن (مواد اولیه) سوزانده نشده و آن‌ها به همگام‌سازی تبدیل می‌شوند. فناوری گازی‌سازی پاک‌ترین راه برای تولید انرژی از منابع فوق است.

یک سوخت جامد عموماً از عناصر هیدروژن و کربن تشکیل شده است که البته می‌تواند شامل نیتروژن و گوگرد هم باشد ولی از آن‌جا که این عناصر در مقادیر بسیار کم

سوختن است. در این مرحله خوراک ورودی کاهش رطوبت داده و آماده مرحله پیرولیز می گردد. دما در مرحله خشک کن کم تر از ۲۰۰ درجه سلسیوس است.

- منطقه پیرولیز Pyrolysis Zone

مرحله پیرولیز در دمای ۵۵۰-۲۰۰ درجه سانتی گراد و در نبود اکسیژن می باشد که نیاز به یک محفظه کاملاً درزگیری شده دارد. پیرولیز یک واکنش برگشتناپذیر شیمیایی است که در دمای بالا رخ می دهد. خروجی های پیرولیز می تواند جامد، مایع و گاز باشد در مرحله پیرولیز وزن خوراک به طور قابل ملاحظه ای کاهش می یابد.

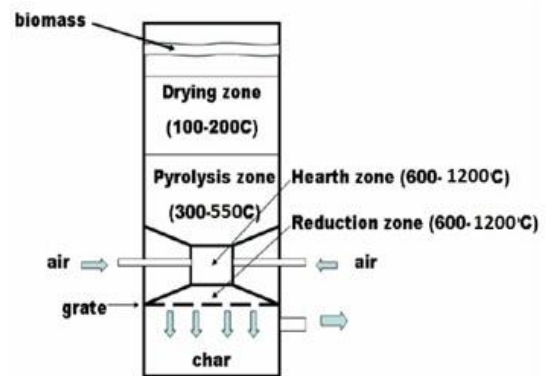
در غیاب اکسیژن قطعات خوراک شکافته شده و انرژی آن آزاد می گردد. به صورت کلی در مرحله پیرولیز ما تولید مواد قیر مانند tar (قطران قیر) و مواد جامد پیرولیز شده یا زغال char داریم، که مواد تشکیل دهنده tar بیش تر مواد کربوهیدراتی (مواد دارای کربن، هیدروژن، اکسیژن) است که tar در شرایط آغاز و پایان شرایط پیوسته ایجاد می شود چون در آغاز و پایان عملیات دمای مرحله سوختن پایین است و در دمای کم tar تجزیه نمی شود ولی وقتی شرایط پایا شد و دمای مرحله سوختن افزایش یافت با عبور tar از مرحله سوختن تجزیه می شود و به ترکیبات کوچک تر تبدیل می گردد.

- منطقه سوختن Oxidation / Combustion Zone

در این مرحله سوختن انجام می شود. سوختن موادی که در مرحله پیرولیز تولید شده اند در این مرحله با تزریق هوا انجام می گیرد. در این مرحله کربن موجود در tar و char با اکسیژن موجود در هوا می سوزد و دی اکسید کربن تولید می گردد و همچنین تولید آب از واکنش بین هیدروژن و اکسیژن و واکنش بین متان و اکسیژن. دما در این مرحله ۸۰۰-۱۲۰۰ درجه سلسیوس می باشد.

موجودند شامل بحث و بررسی قرار نمی گیرند. تولید گاز مولد که گازی سازی نامیده می شود ناشی از احتراق جزئی سوخت بیومس بوده که راکتور مخصوص گازساز گازی فایر نامیده می شود. عمدتاً گازهای حاصل شده ترکیبی از منواکسید کربن، متان، دی اکسید کربن و هیدروژن است. با آن که ارزش حرارتی این گاز کم تر از ارزش حرارتی گاز طبیعی است اما قابلیت احتراق در آن وجود دارد.

زیست توده به طور کلی شامل مواد گیاهی مانند محصولات زراعی، باقی مانده محصولات، جلبک ها، مواد زائد، زباله ساخت و ساز و تخریب، زباله های جامد شهری و لجن فاضلاب می باشد. این مواد اکثراً دارای کربن بالا هستند که برای گازی سازی عنصری لازم می باشد. گازسازها دارای چهار بخش اصلی اند:

شکل ۱: بخش های مختلف راکتور گازی سازی

خشک کن Drying Zone

پیرولیز Pyrolysis Zone

محفظه سوختن Oxidation / Combustion Zone

محفظه گازی سازی Reduction / Gasification Zone

- منطقه خشک کن Drying Zone

خوراک ورودی معمولاً در ابتدا دارای رطوبت زیادی است که رطوبت باید کاهش یابد (وابسته به نوع راکتور گازساز) که بهترین راه برای کاهش رطوبت استفاده از دمای مرحله

ذرت، پوست نارگیل، پوسته نارگیل، کاه غلات، پوسته برنج و غیره) و زغال سنگ است. از آنجا که این سوخت‌ها در خواص شیمیایی، فیزیکی و مورفولوژیکی خود متفاوت هستند. روش‌های متفاوتی برای گازی‌سازی دارند و در نتیجه نیاز به طرح‌های رآکتور یا حتی فن‌آوری‌های گازی دارند. به همین دلیل است که در طول یک قرن تجربه گازی‌سازی، تعداد زیادی از گازسازهای مختلف توسعه یافته و به بازار عرضه شده‌اند، همه انواع آن‌ها مربوط به کنترل ویژگی‌های خاص یک سوخت و محدوده سوخت هستند. قبل از انتخاب یک گازساز برای هر سوخت، اطمینان از این که سوخت با الزامات گازساز مطابقت دارد مهم است. اگر سوخت قبلاً موفق نشده باشد تست‌های عملی لازم است.

- زباله‌های جامد شهری (MSW)

در حالی که فناوری‌های گازی‌سازی با استفاده از زیست توده و یا MSW ساده هستند، اما عملکرد به شدت به ویژگی‌های منحصر به فرد مواد زیست توده یا MSW بستگی دارد. این مواد اولیه مقدار رطوبت بسیار بالاتری دارند و مقدار ارزش حرارتی آن پایین تر از زغال سنگ است. علاوه بر این، عدم یکسانی مواد و تغییرات ترکیبات خاص در طول زمان، نیاز به استحکام آلیاژی و انعطاف‌پذیر گازساز دارند.

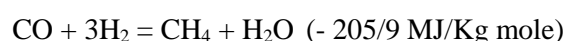
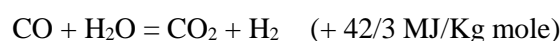
- ضایعات کشاورزی

ضایعات کشاورزی دارای کربن بالایی هستند که گزینه بسیار مناسبی برای استفاده در گازسازها هستند که می‌تواند جهت استفاده در گلخانه‌ها، مزارع و... بسیار کارآمد و پربازده بوده، بصورتی که هم می‌توان ضایعات را به مراکز ثابت تولید گاز انتقال داد و یا در حجم‌های پایین توسط شخص از دستگاه‌های متحرک و قابل حمل بهره برد.

در اصل کشورهای در حال توسعه طیف گسترده‌ای از پسماندهای کشاورزی موجود برای گازی‌سازی دارند. بعضی از ضایعات مانند ساقه ذرت می‌توانند مشکلاتی در رابطه با خاکستر ایجاد کنند اما این ماده وقتی با مقدار

- منطقه گازی‌سازی Reduction / Gasification Zone این مرحله که مرحله اصلی فرآیند و به قلب رآکتور معروف است مهم‌ترین بخش رآکتور است. در این مرحله محصولات مرحله سوختن در سطح داغ و سرخ charهای باقی‌مانده بالای سطح نگه دارنده واکنش داده و این مواد متحمل واکنش‌های Reduction می‌شوند که این واکنش‌ها در غیاب اکسیژن رخ می‌دهد.

- ارزش حرارتی

راندمان گاز سرد خروجی می‌تواند تا ۸۵ درصد بوده و همچنین راندمان گرمایی تا ۹۵ درصد می‌تواند باشد. مقدار ارزش حرارتی از رابطه‌های زیر حاصل می‌شود:

$$\eta_{\text{thermal}} = \frac{LHV_{\text{gas}} \cdot \dot{V}_{\text{gas}} + C_{p\text{gas}} \cdot \dot{V}_{\text{gas}} \cdot \rho_{\text{gas}} \cdot \Delta T}{LHV_{\text{gas}} \cdot \dot{m}_{\text{Fuel}}} \cdot 100(\%)$$

$$\eta_{\text{CG}} = \frac{LHV_{\text{gas}} \cdot \dot{V}_{\text{gas}}}{LHV_{\text{gas}} \cdot \dot{m}_{\text{Fuel}}} \cdot 100(\%)$$

یافته‌ها و بحث

ارزیابی تناسب انواع مختلف سوخت به‌عنوان سوخت گازساز

نیاز به انتخاب گازساز مناسب برای هر سوخت زیست توده در دسترس برای گازی‌سازی شامل زغال، چوب و ضایعات چوب (شاخه‌ها، ریشه‌ها، پوست درخت، خاشاک و خاک‌اره) و همچنین بسیاری از بقایای کشاورزی (چوب

عبارتند از: بازیابی نفت و ذخیره کردن کربن شامل تزریق CO₂ به لایه‌های عمیق زمین برای ذخیره دائمی آن است.

(enhanced oil recovery)EOR

مخفف "بهبود بازیافت نفت" است. هنگامی که یک میدان نفتی به دلایل بسیاری از جمله افت فشار که باعث توقف جریان نفت از سفره‌های زیر زمینی به چاه تولید نفت شروع به کاهش تولید نفت خود می‌کند (یا به دلیل اینکه نفت موجود در مخزن باقی مانده بسیار غلیظ و قادر به جریان نیست)، روش‌های مختلفی برای افزایش تولید نفت از جمله EOR استفاده می‌شود. یکی از روش‌های شناخته شده EOR، "جریان آب" است که به موجب آن آب برای افزایش فشار میدان نفتی تزریق می‌شود و به فشار نفت برای جریان یافتن کمک می‌کند. از دیگر روش‌ها این است که تزریق بخار و تزریق حلال صورت گیرد که به وسیله آن گرمای بخار یا رقیقی حلال موجب می‌شود تا نفت بصورت آزادانه جریان داشته باشند. که در این جا CO₂ به عنوان یک حلال عمل می‌کند و نفت باقی مانده را جارو و به بیرون هدایت می‌کند.

- طراحی یک واحد گلخانه با تامین انرژی گرمایش تولیدی از گازساز

در طراحی زیر مجتمع گلخانه‌ای واقع در تبریز در نظر گرفته شده که دارای یک واحد پرورش گوجه فرنگی و یک واحد پرورش قارچ می‌باشد. در این طرح جهت تامین گرمایش سالن پرورش گوجه فرنگی پسماندهای سالن قارچ و سالن گوجه فرنگی و گازی سازی آن از طریق یک گازساز در نظر گرفته شده است.

طبق اتلاف حرارتی محاسبه شده ظرفیت مشعل مورد نیاز:

$$90184 \text{ kcal/hr}$$

-مقدار مصرف سنتز گاز مشعل در هر ساعت طبق ارزش حرارتی سنتز گاز استاندارد

مشخصی از چوب مخلوط می‌شود می‌تواند بدون مشکل باشد. بیش تر کاه و غلات دارای خاکستر بالای ۱۰ درصد است و مشکلات سرباره در گازسازهای پایین گذر وجود دارد. برنج دارای محتوای خاکستر ۲۰ درصد و بالاتر است و این احتمالاً سخت‌ترین سوخت در دسترس است. بهترین روش برای مقابله با خاکستر، تبدیل ضایعات کشاورزی به پیل و پرس کردن آن‌ها و استفاده به صورت متراکم است.

- مزایا، معایب و کارایی

- زیست محیطی

گازی سازی مزیتی اصلی و طبیعی نسبت به احتراق کامل برای کنترل انتشارات گازهای مخرب دارد. کنترل انتشار در گازی سازی آسان‌تر از احتراق است زیرا تولید سین گاز در گازی سازی در دما و فشار بالاتر از گازهای خروجی تولید شده در احتراق است. این دماها و فشارهای بالاتر اجازه می‌دهد تا حذف آسان‌تری از سولفور، اکسید نیتروژن (SOX)، (NOX) و آلودگی‌هایی نظیر جیوه، آرسنیک، سلیوم، کادمیم و غیره صورت گیرد به عنوان مثال گازی سازی زغال سنگ می‌تواند تقریباً یک ترتیب مقادیر کم‌تر از حد انتشار استاندارد مجاز فعلی ایالات متحده داشته باشد یعنی با حذف ۹۵٪ جیوه با حداقل هزینه، علاوه بر این، سیستم‌های گازی سازی بسیار نیاز به آب کم‌تری از سایر فناوری‌ها را دارند.

- بکارگیری و ذخیره کربن

همانند حذف سایر آلاینده‌ها، گازی سازی به دلیل دمای بالا و فشار تولید گاز سنتز کارایی خود را در حذف CO₂ ثابت کرده است. مطالعات نشان می‌دهد که در برنامه‌های کاربردی حذف CO₂، نیروگاه‌های ترکیبی گازی سازی یکپارچه IGCC کارایی بیش‌تری نسبت به سایر تکنولوژی‌های تجاری دارند. از طریق استفاده یا ذخیره CO₂ گرفته شده از ورود آن به جو جلوگیری می‌شود. دو گزینه‌ی رایج‌تر

جدول ۱- ضرایب هدایت حرارتی مواد و ارزش حرارتی سوخت

۰/۲ w/mc°	ضریب هدایت حرارتی از جدارها (پلی کربنات)
۹/۵ w/mc°	ضریب هدایت حرارتی از کف
۱۰-	میانگین کم‌ترین دمای طرح خارج در زمستان
۲۰	دمای طرح داخل
۵	دمای زمین در مناطق سردسیر
۰	ضریب تناوب
برای شمال و شرق ۱۰ درصد- برای غرب ۵ درصد	ضریب جهت
برای سطوح بادگیر ۵ درصد	ضریب موقعیت
۲/۵ درصد	ضریب ارتفاع
۲	تعداد دفعات تعویض هوا از منافذ
۳۶۰۰۰ یا kcal/m ³ ۸۶۰۰ kJ/m ³	ارزش حرارتی گاز طبیعی ایران
۱۵۵۰ kcal/m ³ یا ۶۵۰۰ kJ/m ³	ارزش حرارتی استاندارد سنتر گاز حاصل از گازی‌سازی

نتیجه‌گیری

بسیاری از کشورها و شرکت‌ها برنامه گسترده‌ای برای انجام تحقیقات، توسعه و به حداکثر رساندن پتانسیل گازی‌سازی در آینده در نظر گرفته‌اند. گازی‌سازی راهی مطمئن است برای تولید انرژی کم هزینه مطابق با محیط زیست، طیف گسترده‌ای از مایعات و مواد شیمیایی با ارزش (از جمله دیزل و بنزین برای حمل و نقل) می‌تواند از سنتر گاز تولید شود، و انعطاف‌پذیری را برای سرمایه‌گذاری در آن مقدور ساخته. به این ترتیب راهی است برای کنترل قیمت نفت و نگرانی‌های اقتصادی و محیط زیستی. انتظار می‌رود که مهم‌ترین کاربران در آینده در میان صنایع زیر پیدا شوند: متالورژی،

- بیشینه

$$\frac{90184}{1550} = \text{hr/m}^3 \quad \leftarrow \text{در هر ۲۴ ساعت ۱۳۹۲ متر مکعب}$$

- کمیته (۳۰ درصد کم‌تر از بیشینه مصرف مشعل)

$$40/6 \text{ m}^3 = 30\% \times 58 \text{ m}^3 \quad \leftarrow \text{در هر ۲۴ ساعت ۹۷۴ متر-مکعب}$$

مقدار پسماند طبق تحقیقات میدانی شامل کمپوست قارچ واقع در مجتمع مذکور، علف‌های هرز و بوته‌های پایان دوره برای مدت ۱ سال شامل ۵ دوره پرورش قارچ و ۲ دوره پرورش گوجه فرنگی شامل:

- پسماند هر دوره قارچ: ۱۰ تن ۵ دوره ۵۰ تن

- پسماند گلخانه گوجه فرنگی:

- پسماند هر دوره: ۴ تن ۲ دوره ۸ تن

- مجموع پسماندها: ۵۸۰۰۰ کیلوگرم

مقدار تولید گاز از هر کیلوگرم بیومس و میزان تولید گاز سالانه:

۲/۵ متر مکعب در هر کیلوگرم

$$2/5 \times 58000 = 145000 \text{ m}^3/\text{year}$$

مقدار مورد نیاز سنتر گاز سالانه جهت مشعل با توجه به ۲ ماه اوج مصرف و ۳ ماه مصرف متوسط:

$$3 \text{ ماه اوج مصرف} \quad 90 \times 1392 = 125280 \text{ m}^3$$

$$2 \text{ ماه متوسط مصرف} \quad 60 \times 974/4 = 58464 \text{ m}^3$$

- جمع کل گاز مورد نیاز جهت ۵ ماه سرد سال

$$183744 \text{ m}^3$$

- مقدار کمبود گاز

$$183744 - 145000 = 38744 \text{ m}^3$$

مقدار ۷۹٪ از گاز مورد نیاز سالن گوجه فرنگی را می‌توان با پسماندها تامین کرد.

سرامیک، سیمان، آهک و خمیر کاغذ. در این شاخه‌های صنعتی تبدیل کوره‌ها، دیگ‌های بخار و خشک کن‌ها از سوخت نفت به گاز در اصل یک عملیات ساده است. در حالی که در خروجی گازی سازی مقاداری آب است، گوگرد به اسید سولفوریک تبدیل می‌شود، سرباره در محصولات ساختمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد و کربن استفاده شده برای افزایش تولید نفت از چاه‌های قدیمی با استفاده از روش EOR و همچنین به طور همزمان و به طور دائم حذف CO₂ از جو زمین صورت می‌گیرد.

تحولات در چندین زمینه تحقیقاتی می‌تواند چشم انداز دراز مدت و سهم بازار بالقوه این فناوری را بهبود بخشد، که آن هم طبق جدیدترین تحقیقات سازمان ملل در امور انرژی‌های پاک در سال ۲۰۱۸ سرمایه‌گذاری در انرژی‌های نو و پاک بازگشت سرمایه و سود خوبی به همراه دارد. همچنین با توجه به وضعیت بحرانی کشور که زباله‌های ویران کننده محیط زیست اما سازگار با فناوری گازی سازی اعم از لاستیک، پلاستیک، پسماندهای کشاورزی، زباله‌های خطرناک بیمارستانی تبدیل به تهدید امنیت جانی شده، توجه به این فناوری را پر اهمیت تر می‌کند. از طرف دیگر کاهش مصرف انرژی‌های حاصل از نفت و گاز در صنایع پر مصرف انرژی از طریق تبدیل مواد پسماند به انرژی از لحاظ زیست محیطی و اقتصادی راهی مطمئن و توجیه پذیر می‌باشد.

منابع

- [1] Salavati, S., 2018, Design construction and testing of a Machin to produce combustion gas from biomass, Department of Mechanical Engineering, University of Tabriz, Iran.
- [2] Axelsson, R., 1969 a, Summary of laboratory tests with producer gas operation of tractor Massey Ferguson 1100 (in Swedish). Statens Maskinprovningar, Umea, Sweden.
- [3] Axelsson, R., 1969 b, Sweden. Summary of tests with producer gas truck Scania L80 (in Swedish). Statens Maskinprovningar, Umea.
- [4] Bailey, M.L., 1979, Gas producers for vehicles - An historical review. Department of Scientific and Industrial Research, New Zealand. Rep. No. CD 2279.